

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

Posudek vedoucího diplomové práce

Jméno a příjmení studenta/studentky: Cyril Mrázek

Název práce: Komunity bekyň ve městech regionu *La Flandre romane* v pozdním středověku

Jméno vedoucího práce: Drahomír Suchánek

1. Heuristika (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

1.1 Hodnocení použité literatury a pramenů	1
1.2 Úplnost použitých zdrojů z hlediska současného stavu bádání	1

Stručné hodnocení:

2. Řešení problému (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

2.1 Volba cíle práce odpovídá zadání	1
2.2 Cíl z hlediska metodologie oboru je zvolen relevantně	1

Stručné hodnocení:

3. Hodnocení struktury práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

3.1 Je struktura práce logická	2
3.2 Odpovídá struktura práce metodologii a metodám deklarovaným v úvodu práce	2

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

Stručné hodnocení:

4. Hodnocení kvality textu práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

4.1 Analýza pramenů a literatury	1
4.2 Interpretace pramenů a literatury v jejich vzájemných souvislostech	1-2

Stručné hodnocení:

5. Kvalita zpracování (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

5.1 Stylistika a pravopis	1-2
5.2 Použitá terminologie	1

Stručné hodnocení:

6. Celkové hodnocení v rozsahu nejméně 500 znaků:

Předložený výsledek výzkumu je bezesporu v mnoha ohledech pozoruhodným textem, ať už důkladností pramenné analýzy, metodologickým rozbořením a erudicí či odvahou otevírat nové přístupy k tématu. V tomto ohledu hodnocená práce přesahuje většinu srovnatelných závěrečných prací tohoto typu. Naznačená charakteristika však v sobě zahrnuje i řadu „nebezpečí“, před nimiž student nutně stál, a řadu koncepčních kontroverzí, s nimiž se musel vypořádat.

Výzkum je rozdělen do několika celků, které měly ambici vytvářet ve výsledku jednotný rámec, což se však dle mého soudu podařilo jen částečně. Důvodem je určitě rozdílnost zdrojů, z nichž autor v jednotlivých kapitolách vychází, stejně jako využitá metodologie a přístupy k daným

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

oblastem zájmu. První část je soustředěna na vymezení pojmosloví a metodologický rozbor, což u takto směřovaného výzkumu bylo nezbytností. Autor zde prokázal velmi dobrou metodologickou orientaci včetně vědomí případných slabín různých přístupů a precizoval své cíle. S ohledem na snahu kriticky se vymezit vůči předchozím přístupům k problematice však považují za určitý hendikep rezignaci na komplexnější představení výzkumu dobové religiozity.

Svébytnou kapitolu tvoří rozbor a kritika přístupu reprezentovaného Jacquesem Toussaertem a jeho dílem *Le sentiment religieux, la vie et la pratique religieuse des laïcs en Flandre maritime ...*. Zde postupně rozebral tematické okruhy jeho výzkumu a metodologické přístupy k tématu náboženského života (včetně problematiky bekyň) ve flanderské oblasti. Autor konstatoval, že nebyly jeho ambicí vědecký rozbor či kritika díla (v podstatě by se i bez něj obešel, ale považoval za vhodné z něj vycházet), využil ho ale k vymezení přístupů k pojmání času, prostoru, resp. společnosti a předložil své vlastní koncepty.

Nijak nepopírám potřebnost a vhodnost předloženého rozboru; Mrázkovi se skutečně podařilo vystihnout odlišnosti přístupů a vymezit své pojetí. Přesto musím poukázat na několik problematických rysů kapitoly. Jednak působí v rámci celého textu i v návaznosti na další rozborů poněkud soliterně, a ne vždy se autorovi podařilo ji organicky propojit se zbytkem výzkumu; je viditelné, že vznikala jako svébytný „projekt“. Rovněž se mu ne vždy podařilo dodržet deklarovaný odstup od samotného T. díla (tj. nebyť vědeckou kritikou díla); nejednou je znatelné úzké zaměření na T. dílo jako takové a jeho kritika stojí na první místě, místo aby bylo „pouze“ využito k objasnění vlastního přístupu. Klíčové je ovšem to, jak autor koncipoval optimální přístup k poznání religiozity, a to zejména té ženské s koncentrací na bekyně. Mrázek zde jasně deklaroval své pojetí, tj. přesvědčení, že základem je samotný pramen, který konstruuje obraz děje, ale děj samotný objektivně nereprodukuje. Vztáhnuto na bekyně jsou tedy v pramenech spíše „referenčním sémiologickým prvkem“, symbolem, a „pro životní peripetie jednotlivých žen, nebo jejich sociální praxi zde nezbyvá místo“.

Logickým důsledkem toho přístupu je ovšem fakt, že o to důležitější je výběr pramene. Toho si je Mrázek i vědom a jiným historikům včetně Toussaerta vytýká selektivní zaměření na formální, oficiální prameny (proto i výsledný obraz náboženské zbožnosti je nutně směřovaný jedním směrem). Ve svém vlastním výzkumu se ovšem rovněž nevyhnul dopadu této skutečnosti, což se zřetelně ukazuje v dalších třech kapitolách věnovaných bekyním v Tournai, Lille a pietě z Douai. Není zde prostor pro detailní rozbor jednotlivých kapitol. Proto poukážu jen na dvě zásadní, koncepční záležitosti.

V případě bekyň v Tournai vychází ze dvou narativních textů, u nichž sleduje, jakou oba texty podávají interakci autorů s obrazem bekyň, tj. jak ho oni přijímají a chápou („konfigurace fenoménu“). V případě bekyně v Lille se opírá o soubor tří dopisů, v nichž je řešen problém dohledu/pravomocí nad touto institucí. A konečně na příkladu d. piety se snaží doložit religiozní přístup bekyň. Již tento letný výčet však ukazuje, že se jedná o velmi úzký vzorek pramenů a

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

ambice z něj vyvodit určující závěry je nutně problematická. Jinak řečeno – závěry, k nimž dochází, lze vyvodit pro analyzované texty, resp. pro srovnání pohledů, přístupů či perspektiv jednotlivých pramenů; jedná se ale o velmi úzký vzorek textů a stále můžeme jen dospět k tomu, že existuje text, který např. pojímá bekyně v aktivním či pasivním pojetí děje, ale hodnota takového závěru je nutně omezena na konkrétní pramen. Nic více bych se neodvažoval vyvodit, zejména, když autor nijak věrohodně nezdůvodnil výběr právě těchto konkrétních pramenů. Vztáhnout výsledky pramenné analýzy na obecnější rovinu, např. s ambicí, že dané prameny odrážejí širší sociokulturní rovinu společnosti a jejich výpovědi jsou relevantní třeba pro další členy flanderské církevní hierarchie či intelektuálních vrstev apod., zodpovědně nelze. Autor navíc většinou nachází potvrzení svého pohledu v jedné či dvou větách, z nichž následně určuje časové tropy, dějinné rámce a sebepojetí aktérů (jak zmiňovaných v textu, tak autorů textu), což opětovně odkazuje výzkum do spekulativní roviny. Nechci tím tvrdit, že autorova tvrzení jsou zavádějící či přímo chybná, pouze poukazují na nutnou limitovanost nejednu přexponované metodologie, pokud je aplikována na velmi úzký pramenný vzorek a postrádá interdisciplinaritu nad rámec textové analýzy (to platí především pro kapitolu rozebírající pietu z Douai).

Druhá připomínka se týká určité nedůslednosti v přístupu k problematice. V první části věnované Toussaertovi, resp. narativním pramenům z Tournai, je opakovaně postulován přístup směřovaný primárně na textovou analýzu a vyvozující obraz bekyň z pramenů včetně hmotných. Je potom otázkou, zda se může autor odvážit charakterizovat postavení bekyň ve společnosti či hodnotit jejich vztahování se k ideálům zbožnosti, o což se přece jen nejednou snaží ve 4. a 5. kapitole, stejně jako v závěru. Spatřuji v této dichotomii úděl historika (nejednou podvědomý), který se bude vždy snažit také o zachycení (objektivního) děje, a ne pouze obrazu v pramenech, ale s ohledem na rozsáhlé metodologické vymezení autora se jedná o nesporný problém.

Moje výsledné hodnocení DP však směřuje především k docenění tvůrčích schopností historické práce a myšlení autora, rozboru a argumentace zvolené metodologie a dále i perspektivě dalšího směřování takto koncipovaného výzkumu. Cyril Mrázek přistoupil k problematice s viditelným rozhodnutím proniknout k podstatě těchto zbožných žen a jejich komunit a pochopit obraz jejich života v celé dynamičnosti, které podávají různé prameny a sociokulturní tendence dané doby a prostředí, a to bez apriorních definicí a závislosti na výsledcích předchozích výzkumů. Komplexnost problematiky je však značná a vyžaduje zohlednění velkého množství i typů pramenných dokladů, což pro prostor určený diplomové práci nebylo v důsledku reálné. Autor tak ve výsledku podal spíše sondu do problematiky a předložil možnosti či perspektivy uchopení tématu při zohlednění různých metodologických přístupů.

Výše neznačná problematická místa nelze přejít, současně však platí, že autor si je mnoha omezení svého výzkumu dobře vědom. Např. v závěru 4. kapitoly (s. 92) připouští, že: „Jedná

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

se o pouhou interpretační práci s textem a zcela hypotetické závěry z ní.“ Proto se kloním spíše k výbornému hodnocení práce, jakkoliv si jsem vědom i nedostatků.

7. Otázky a připomínky k obhajobě:

- bez otázek

Navržená známka: pokud student přesvědčivě obhájí svůj postup a komise upřednostní přínos práce, potom navrhuji hodnocení výborně

Datum: 2. 9. 2021

Podpis: